

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ
ҚАРОРИ

**ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИНИНГ ЭКСПЕРТ-КРИМИНАЛИСТИКА ФАОЛИЯТИНИ
ЗАМОНАВИЙ ИЛМ-ФАН ЮТУҚЛАРИНИ КЕНГ ЖОРИЙ ЭТГАН ҲОЛДА ЯНАДА
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА**

[Кўчирма]

Сўнгги йилларда мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилишга, шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш, унинг шаъни ва қадр-қимматини ҳурмат қилиш ҳамда ушбу соҳада халқаро стандартлар ва илғор хорижий тажрибани жорий этишга қаратилган самарали ишлар амалга оширилди.

Шу билан бирга, жиноят содир этишда замонавий технологиялар ва усулларни қўллаш бутун дунёда тобора оммалашиб бораётганлигини инобатга олиб, шахснинг ижтимоий хавфли қилмиш учун айблилигини судда илмий-техник жиҳатдан асосланган ишончли далиллар билан исботлаш жараёнларини янада такомиллаштириш талаб этилмоқда.

Жиноятчиликка қарши курашиш бўйича ўтказилаётган тезкор-қидирув тадбирлари, тергов ва суд ҳаракатларида далилларни тўплашда замонавий фан ва техниканинг илғор ютуқларини, хусусан криминалистик илмий усул ва воситаларни қўллаш амалиётини янги босқичга олиб чиқиш лозим.

Содир этилган ҳуқуқбузарликларни замонавий ахборот-коммуникация технологияларини қўллаган ҳолда ўз вақтида аниқлаш ва қисқа муддатларда фош этиш, ашёвий далилларнинг криминалистик тадқиқотларини янада такомиллаштириш, шунингдек, ички ишлар органлари эксперт-криминалистика бўлинмаларининг бу борадаги имкониятларини ошириш мақсадида:

1. Қуйидагилар ички ишлар органларининг эксперт-криминалистика фаолиятини янада такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари этиб белгилансин:

замонавий фан ва техниканинг илғор ютуқларини, рақамли технологияларни, криминалистиканинг янги илмий усул ва воситаларини қўллаш механизмларини жорий этиш, замон талабларига мос автоматлаштирилган криминалистик ахборот-қидирув тизимлари ва ахборот базаларини яратиш;

ахборот технологиялари ёрдамида содир этиладиган ҳуқуқбузарликлар бўйича рақамли экспертизанинг имкониятларидан кенг фойдаланиш, бу борада криминалистик ҳисобларни юритиш;

шахсга доир биометрик маълумотлар (геномга оид ахборот, юз қиёфаси, қўл бармоқ излари) асосида автоматлаштирилган идентификация тизимларини қўллаш соҳасини мувофиқлаштириш механизмларини татбиқ қилиш;

тезкор-қидирув тадбирлари, тергов ва суд ҳаракатларида ашёвий далиллар тадқиқотининг янги турлари, инновацион криминалистик ёндашув, усул ҳамда техник воситаларини кенг жорий этиш, бу борада лабораториялар фаолиятини халқаро стандартлар талабига мослаштириш;

ашёвий далилларни исбот қилишда уларнинг ишончилигини ошириш бўйича доимий равишда илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини амалга ошириш ҳамда суд-экспертлик фаолиятига татбиқ этиш амалиётини йўлга қўйиш;

эксперт-криминалистика соҳасида кадрларни мақсадли тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш бўйича бутунлай янгича самарали ўқув-амалиёт жараёнини ташкил этиш, эксперт-криминалист ходимларнинг мавқеини кўтариш ҳамда суд-экспертлик фаолиятидаги ҳолислиги ва мустақиллигини ҳар томонлама таъминлаш.

2. Ички ишлар вазирлигининг қуйидаги таклифлари маъқулансин:

Ички ишлар вазирлиги Эксперт-криминалистика бош маркази тузилмасида ички ишлар органларининг чекланган штат бирликлари доирасида Генетик тадқиқотлар ва Шахснинг геном ахборотини давлат рўйхатига олиш бўлимларини ташкил этиш;

Ички ишлар вазирлиги таъсисчилигида ўқотар, пневматик, газли, сигнал берувчи, совуқ, улоқтирувчи ва бошқа қуроллар, уларнинг ўқ-дориларини, махсус воситаларни, ўқ ўтказмайдиган махсус ҳимоя воситаларини, электрошок қурилмалари, пиротехника буюмлари ва портловчи материалларни сертификатлашни амалга оширувчи давлат муассасасини ташкил этиш;

ички ишлар органларининг эксперт-криминалистика бўлинмаларига (кейинги ўринларда — эксперт-криминалистика бўлинмалари) эксперт-криминалистика соҳасида жисмоний ва юридик шахсларга шартнома асосида экспертлик, биометрик идентификация, илмий-тадқиқот ва ахборот хизматларини ҳамда соҳага оид бошқа пуллик хизматларни кўрсатиш ҳуқуқини бериш;

махсус илмий-техник ва интеллектуал салоҳиятга эга шахсларни мутахассис ёки техник ишчи сифатида эксперт-криминалистика бўлинмаларига шартнома асосида жалб этиш амалиётини йўлга қўйиш.

3. Белгилансинки, суд-экспертлик фаолияти қамровини кенгайтириш ҳамда замонавий фан ва техниканинг илғор ютуқларини мамлакатимизда қўллаш амалиётини жорий этиш мақсадида эксперт-криминалистика бўлинмалари томонидан экспертиза ва тадқиқотларнинг қуйидаги янги турлари ўтказилиши йўлга қўйилади:

а) 2022 йил якунига қадар:

видео ва фототехника экспертизаси, шу жумладан видеоёзувларда қайд қилинган транспорт воситасининг ҳаракатланиш тезлигини аниқлаш экспертизаси;

электр таъсирли қуроллар экспертизаси;

газли қуроллар экспертизаси;

газ-ҳаво аралашмаси ва физик портлашлар экспертизаси;

транспорт воситаларига ўрнатилган газ баллонлари портлаши экспертизаси;

одам ДНКси биологик экспертизаси;

махсус техника ва транспорт воситаларини баҳолаш экспертизаси;

озик-овқат маҳсулотлари экспертизаси;

б) 2023 йил якунига қадар:

рақамли маълумотлар базаси экспертизаси;

Интернет тармоғида булутли сервислар экспертизаси;

фоноскопия экспертизаси.

Ички ишлар вазирлиги (Я. Абдулхаков, А. Икрамов) эксперт-криминалистика бўлинмалари фаолиятига киритилаётган экспертиза ва тадқиқотларнинг янги турлари бўйича методикаларни ишлаб чиқиш ҳамда мазкур йўналишлар бўйича ходимларни ўқитишни ташкил этиш чораларини кўрсин.

4. Қуйидагилар:

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Эксперт-криминалистика бош маркази тўғрисида низом [1-иловага](#) мувофиқ;

Ички ишлар органларининг эксперт-криминалистика фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича «йўл харитаси» [2-иловага](#) мувофиқ;

Ички ишлар органлари эксперт-криминалистика бўлинмаларини 2022 йилда моддий-техника воситалари билан таъминлаш дастури [3-иловага*](#) мувофиқ тасдиқлансин.

* 3-илова эълон қилинмайди.

Ички ишлар вазирлиги (Я. Абдулхаков, Н. Тураходжаев):

икки ой муддатда 2022 — 2025 йилларга мўлжалланган ички ишлар органларининг терговга қадар текширув, суриштирув ва дастлабки тергов фаолиятида ашёвий далиллар

бўйича исботлов базасини мустаҳкамлаш ва рақамли ахборот-қидирув тизимларини ривожлантириш концепциясини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин;

2023 йил 1 январга қадар манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда қонунга мувофиқ шахс, буюм ва ҳодисалар тўғрисида олинган ахборотлар бўйича автоматлаштирилган криминалистик ахборот-қидирув тизимини яратиш ва жорий этиш чораларини кўрсин;

2023 йил якунига қадар манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда суд-тергов фаолиятида ашёвий далил сифатида олинган синтетик турдаги гиёҳвандлик, шунингдек, психотроп ва кучли таъсир этувчи дори воситаларининг кимёвий таркиби бўйича марказлашган ахборот-қидирув тизимини яратиш чораларини кўрсин;

2022 йил 1 декабрь кунига қадар эксперт-криминалистика бўлинмаларидаги иш ўринларини меҳнат шароитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфлилиги юзасидан қонунчиликда белгиланган тартибда аттестациядан ўтказишни таъминласин.

5. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ:

Ички ишлар вазирлиги Академияси Криминалистик экспертизалар кафедрасига белгиланган тартибда тегишли суд экспертизалари (дактилоскопик, трасологик, баллистик, совуқ қуроллар, портрет, хатшунослик ва бошқалар) ва тадқиқотларни ўтказиш ҳуқуқи берилади;

соҳанинг илмий-техник салоҳиятини ошириш мақсадида эксперт-криминалистика бўлинмалари ходимлари фаолиятини баҳолаш ва рағбатлантириш тизими «мотивация-шароит-рағбат-натижа» тамойили асосида, мустақил экспертиза ўтказиш ҳуқуқини берувчи гувоҳномалар сони, ўтказилган экспертизанинг мураккаблиги ва жиноятларни фош этишдаги ҳиссасини қамраб олувчи мезонларга мувофиқ ташкил этилади.

Ички ишлар вазирлиги (А. Икрамов, Р. Хатамов):

Ички ишлар вазирлиги Академиясида замонавий эксперт-криминалистика жиҳозлари ва техник воситалар билан жиҳозланган ўқув-лаборатория комплексини ташкил этиш чораларини кўрсин ва ўқув жараёнида ундан кенг фойдаланилишини таъминласин;

2022/2023 ўқув йилидан бошлаб Ички ишлар вазирлиги Академиясининг бакалаврият дастури бўйича таълим тизимида «рақамли криминалистика асослари» фани ўқитилишини йўлга қўйсин.

6. Белгилансинки, эксперт-криминалистика бўлинмалари томонидан пуллик хизматлар кўрсатишдан тушадиган маблағлар ҳамда фуқаровий ва хизмат қуролларини Давлат ўқ-гильзотекасига ҳисобга қўйишдан тушадиган йиғимлар ички ишлар органларининг бюджетдан ташқари жамғармаларига йўналтирилади ва қуйидаги мақсадлар учун сарфланади:

ашёвий далиллар тадқиқотининг замонавий усуллари бўйича ўтказиладиган илмий-тадқиқот ва тажриба-синов ишларини молиялаштириш;

эксперт-криминалистика бўлинмаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, технологик ривожлантириш, шу жумладан, лаборатория жиҳозлари, сарфлаш материаллари ва махсус криминалистик техник воситалар харид қилиш;

шахсга доир биометрик маълумотлар бўйича автоматлаштирилган идентификация тизимларининг намунавий ва тажрибавий лойиҳаларини синовдан ўтказиш;

эксперт-криминалистика фаолиятини халқаро стандарт талаблари асосида сертификатлаш ва тадқиқот лабораторияларини аккредитациядан ўтказиш;

эксперт-криминалистика фаолиятини амалга ошириш ва махсус криминалистик лабораториялар ишини самарали ташкил этиш мақсадида малакали, шу жумладан хорижий мутахассисларни шартнома асосида жалб қилиш;

эксперт-криминалистика бўлинмаларининг ходимларини хорижий етакчи турдош идора, марказ ва олий таълим муассасаларида замонавий криминалистик экспертиза турлари бўйича ўқитиш;

эксперт-криминалистика бўлинмаларининг ходимлари, ишчи ва хизматчиларини, илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик лойиҳаларини амалга оширишда яқиндан қўмаклашган фуқаролар ва бошқа ташкилотларнинг илмий ходимларини моддий рағбатлантириш;

халқаро молия институтларининг кредитларини сўндириш.

7. Соғлиқни сақлаш вазирлиги (Б. Мусаев) Ички ишлар вазирлиги (П. Бобожонов) билан биргаликда уч ой муддатда жиноятлар содир этилишининг янги услублари ҳамда илғор хорижий тажрибаларни инобатга олган ҳолда суд-тиббий экспертизаларни ўтказиш соҳасини янада такомиллаштириш бўйича Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

8. Ички ишлар вазирлиги (П. Бобожонов) икки ой муддатда:

технологик ривожланиш тенденцияларини инобатга олган ҳолда, эксперт-криминалистика бўлинмаларини замонавий техника, ахборот-коммуникация тизимлари ва махсус воситалар билан таъминлаш меъёрини тасдиқласин;

манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда қонунчилик ҳужжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим қарорларига **4-иловага** мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

10. Белгилансинки, мазкур қарорда назарда тутилган чора-тадбирларни амалга ошириш билан боғлиқ харажатлар Ички ишлар вазирлигининг асосланган ҳисоб-китобларига кўра ҳар йили ажратиладиган бюджет маблағлари, Ички ишлар вазирлигининг бюджетдан ташқари маблағлари, шунингдек, қонунчиликда тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан амалга оширилади.

11. Мазкур қарор ижросини самарали ташкил этишга масъул ва шахсан жавобгар этиб ички ишлар вазири П.Р. Бобожонов ва унинг ўринбосарлари Я. Абдулхаков, А. Икромов, Н. Тураходжаев белгилансин.

12. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н. Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президенти маслаҳатчиси Б.Д. Исламов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент ш.,
2022 йил 8 февраль,
ПҚ-122-сон

Ўзбекистон Республикаси
Президентининг 2022 йил 8
февралдаги ПҚ-122-сон **қарорига**
1-ИЛОВА

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Эксперт-криминалистика бош маркази
тўғрисида

НИЗОМ

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Эксперт-криминалистика бош маркази (кейинги ўринларда — Бош марказ) ички ишлар органлари ва бошқа ваколатли давлат органлари фаолиятини техник-криминалистик таъминлашни ташкил этадиган ва амалга оширадиган Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги (кейинги ўринларда — ИИВ) марказий аппаратининг бош бошқарма мақомига эга мустақил таркибий бўлинмаси ҳисобланади.

2. Бош марказ ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикасининг **Конституциясига**, Ўзбекистон Республикасининг «**Ички ишлар органлари тўғрисида**»ги, «**Геном бўйича давлат рўйхатига олиш тўғрисида**»ги, «**Қурол тўғрисида**»ги, «**Суд экспертизаси тўғрисида**»ги ва бошқа қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари,

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари, ИИВнинг идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, шунингдек, ушбу Низомга амал қилади.

3. Ички ишлар органлари эксперт-криминалистика бўлинмалари (кейинги ўринларда — криминалистика бўлинмалари) тизимига қуйидагилар киради:

Бош марказ;

ИИВ Транспорт ва туризм объектларида хавфсизликни таъминлаш департаменти ва унинг тармоқ тузилмаларининг эксперт-криминалистика бўлимлари (бўлинмалари, гуруҳлари);

ИИВ Академияси Криминалистик экспертизалар кафедраси;

Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармаларининг эксперт-криминалистика марказлари;

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси Йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармасининг эксперт-криминалистика бўлими;

туман (шаҳар) ички ишлар органларининг эксперт-криминалистика бўлимлари (бўлинмалари, гуруҳлари) киради.

4. Бош марказ Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби тасвири туширилган ва ўзининг тўлиқ номи давлат тилида ёзилган муҳр ва бланк, шунингдек, штампга эга бўлади.

Бош марказ Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан таъсис этиладиган ўзининг рамзига эга бўлиши мумкин.

2-боб. Бош марказнинг асосий вазифалари ва функциялари

5. Қуйидагилар Бош марказнинг асосий вазифалари ҳисобланади:

давлат суд-экспертиза муассасаси сифатида экспертиза ва тадқиқотлар ўтказиш;

тезкор-қидирув тадбирлари, терговга қадар текширув ва тергов ҳаракатларини техник-криминалистик жиҳатдан таъминлаш;

криминалистика бўлинмалари фаолиятини ташкилий-услубий жиҳатдан таъминлаш ва мувофиқлаштириш;

ахборот-маълумотлар ва криминалистик ҳисоблар, картотекалар ва коллекцияларни ташкил этиш ва юритиш;

илмий-тадқиқот ишлари ва тажриба-конструкторлик ишланмаларини, уларнинг амалий апробациясини ташкил этиш ва ўтказиш, эксперт тадқиқотларини ўтказишни таъминлаш.

6. Бош марказ ўзига юклатилган вазифаларга мувофиқ қуйидаги функцияларни амалга оширади:

а) давлат суд-экспертиза муассасаси сифатида қуйидаги экспертиза ва тадқиқотларни ўтказади:

дактилоскопия экспертизаси;

трасология экспертизаси;

хатшунослик экспертизаси;

ҳужжатларнинг техник экспертизаси;

баллистика экспертизаси;

совуқ қурол экспертизаси;

портрет экспертизаси;

физик-кимёвий экспертиза, шу жумладан ўсимлик ва синтетик гиёҳвандлик воситалари ва моддалари, психотроп моддалар ва уларнинг прекурсорлари, кучли таъсир қилувчи моддалар, махсус кимёвий моддалар, қимматбаҳо металллар ва заргарлик буюмлари экспертизалари;

йўл-транспорт ҳодисаси механизми экспертизаси;